

רבי-החובל אדן גרץ, אחת הדמויות הססגוניות ביותר בתולדות המדינה, חזר השבוע שוב לחדשות

ה חיברת הקטנה בעלת האופי הר מדעי, הגיעה לפני כשנה לכחובותיהם של כמה עשרות אנשים בישראל. היא אלה רופאים, מדענים ועתונאים. רק כוודים מהם היו מסוגלים להבין את משמעותה המדעית. שכן המחקר הרפואי שבחברת עסק בנושא מסובך ומורכב מאוד, היה גדוש במונחים מיקצועיים, רפואיים וכי מיים, שרק אנשי-מיקצוע יכולים להתמצא בהם.

בשפה פופולרית ניתן לומר כי היא מחקר עסק בשיטת טיפול מהפכנית חדשה בנושאים שנפגעו בסרטן-השד. שיטת טיפול זו מרשתת על ההנחה כי מי השפיר שבשליית כל עובר אנושי מכילים חומר אימונולוגי (חיסוני) המונעים ממנו להיבק במחלת סרטן בה נפגעה אמו.

אולם יותר מאשר נושא המחקר היה עניין בשמו של האיש שהיה חתום עליו כמחברו. היה זה הד"ר אדן גרץ, חוקר רפואי כבית-החולים קארוני בפירנצה שבאיטליה.

השבוע, כאשר התפרסמו בעיתונות ידו עות לפיקון כבר נתנה שיטת הטיפול הר חדשה, המבוססת על מחקריו של גרץ, תוצאות מרשימות בחולות סרטן-השד בר גרמניה, וכאשר מומחי-סרטן ישראלים פסלו את הנחתיו של גרץ כמשוללות בסיס, אי אפשר היה שלא לחזור עשרים וארבע שנים אחורנית, לשנת 1952.

או היה אדן גרץ אחת הדמויות הר

חברת הספנות הלאומית. כשנענה ב" סירוב פנה לחברת איסטמ"אן, חברת בת של אחת הקונצרנים הגדולים ב" עולם לתעשייה.

בשיתוף עימה הקים את חברת הספינות הפרטית שבבעלותה היו שלוש אוניות משא: א/ק מאיר דיזנגוף, א/ק הנרייטה סולד, וא/ק אברהם גרץ. שנקראה על שם אביו.

בנו של היינץ גרץ, אדן גרץ, הכי שיר את עצמו לתפקיד יורשה-העצר של ממלכת הספנות שהתכוון אביו להקים והחל להפליג בימים.

אדן גרץ, שנולד בחיפה ב-1929, לא היה הטיפוס האופייני של יורדים יש-ראלי, הוא גדל וחי בתנאים שהיו כימי עט חלום לכל צעיר ישראלי. אמו הייתה בעלת בית-חרושת חיפאי לקרמי-

רבי-החובל לוחם בסרטן

קה. היא היתה אשה חזקת אופי לא פחות מאביו. המישפחה התגוררה בוולת-חלומות על הכרמל, שהיתה מרהטת כבית מיליונר אירופאי, גדושה שטיחים יקרים, כלי נגינה, יצירות אומנות וצפרים של בני המישפחה.

רק צעיר ישראלי מפורסם אחר גדל, אולי, בתנאים דומים. היה זה עזר וייצמן, בן גילו של אדן גרץ וחיפאי כמוהו. אולם הוא נמשך לטייס.

רבי-חובל פאנאמי

מן המירפסת של בית הוריו, היה אדן משקיף על מיסרץ חיפה כנסיך על ממלכת אביו. הוא צייר, ניגן, כתב שירה, אך נפשו משכה אותו אל הים. אלא שלאדן לא היתה הסבלנות לעבור את המסלול האיטי והמפרך הר מוביל אל השיא של הקאריירה הימית: דרגת רבי-חובל.

מסלול זה מחייב שנתיים של הפלגות בים כדי לקבל תואר מלח-כשיר, בחינת סמיכות, שנתיים נוספות בים כדי לעבור בחינת של חובל שנה, ודרך ארוכה נוספת כדי להגיע לדרגות של חובל ראשון ורבי-חובל.

לאדן היה ברור כי אם יצליח להשיג את תעודת רבי-החובל, תעבור לו סוכנות האוניות של אביו לקבל אוניה לפיקוד. באחת ההפלגות הוא ירד בנמל פורטוגלי, לרש תעודת רבי-חובל של ממשלת-פאנמה. אנשי-הים בזים לתעודה מעין זו ביודעם שניתן להשיג אותה תמורת תשלום לא מופרז בדולרים, ממש כשם שכל אוניה בעלת שלוחת מפקפקת יכלה בשעתו להשיג תעודת-רישום דגל פאנאמיים.

אבל תעודה זו היתה מספיקה כדי להעי ניק לאדן גרץ, בשבועות שקדמו להקמת המדינה, את הפיקוד על אוניית המע-פילים שאר-ישוב, שהוא הובילה לארץ כשהוא בן 20 בלבד. היה נדמה לו שחלומו עתיד להתגשם וכי במדינה שתקום לא יעמדו על הצדדים הפורמאליים של תעודת (המשך בעמוד 22)

רפואיים. סיפורו היה אחד הסיפורים הר מופלאים והמזררים ביותר שנרשמו בר תולדות הימאות העברית דווקא.

מישפחת אונידן הישראלית

מרבות צופי הטלוויזיה הישרא-לית, העוקבים מדי שבוע אחרי סדרת הסרטים הבריטית קו אונידן, הר מספרת את תולדותיה של מישפחת יורדי-ים בליברפול בחקופה הרוקטוריאנית, אינם מודעים לעובדה שסיפור דומה התי חולל אך לפני חצי יובל שנים בישראל.

זהו סיפור מרתק, שיכול היה לספק אולי חומר לסדרה טלוויזיונית לא פחות מלהיכה מזו של אונידן: סיפורו של קו גרץ.

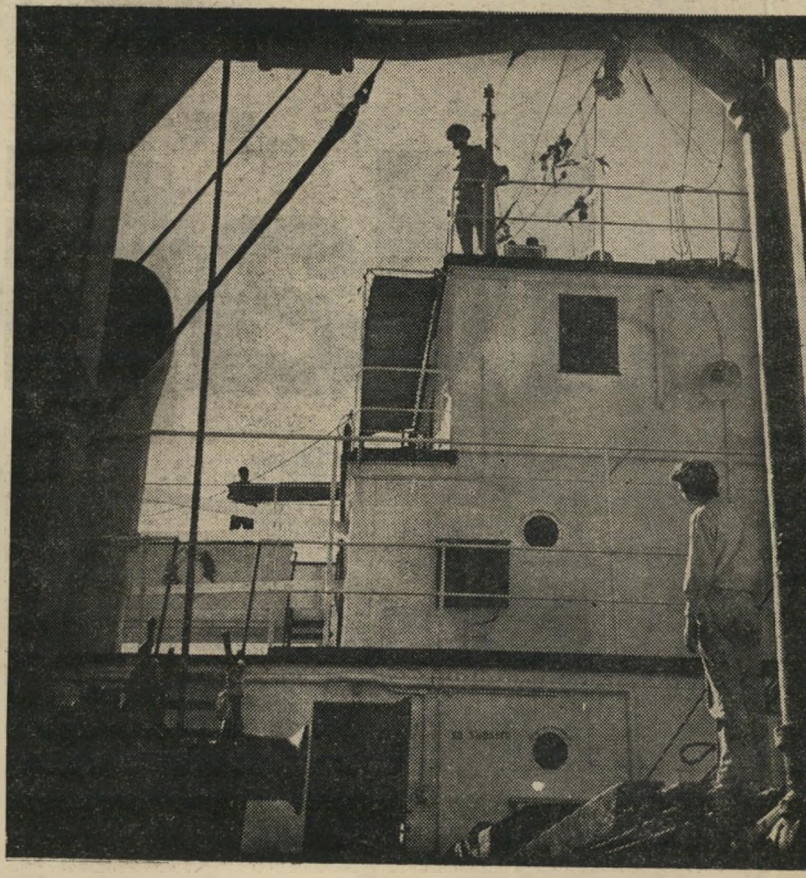
ראשיתו של הסיפור בעיר הגרמנית ליבק, על חוף הים הבלטי שהווי החיים בה מוכר לקוראי סיפור המפורסם של תומאס מאן, בית בודנברוק. היה זה הווי של אצולה גרמנית בעלת אוניות, שי-אבותיה יצרו לפני דורות את העוצמה הימית הגרמנית. טיפחו את המסורת הר ימית של צפון אירופה כולה, חלום חייהם של בני-אצולה אלה היה להוריש את אוניותיהם מדור לדור, מאב לבן.

מעיר זו עלה לארץ-ישראל היינץ רודולף גרץ, שהיה עשיר מופלג בליבק אך איבד שם את כל הונו. מישפחת גרץ ניהלה בליבק עסק של סוכני-אוניות. רר היינץ רודולף גרץ, שעשה שוב חיל מבהינה כלכלית בארץ, המשיך במסורת זו בארץ. כשותפו הצעיר של מאיר דינור גוף הוא ייסד את סוכנות האוניות מאיר דיזנגוף. אולם הלומה הגדול היה לרכוש אוניות, שישאו את שם מישפחת גרץ ושבני גרץ ישיטו אותן בימים.

הדבר לא היה פשוט. מניחי היסוד של הספנות במדינת-ישראל ראו בה מלכת-חילה עניין לאומי או הסתדרותי, הצרו את צעדיהם של יזמים פרטיים שניסו להקים חברות ספנות מיסחריות פרטיות. היינץ גרץ רצה רק הבטחה שאוניותיו תיזכנה באותן זכויות מהן נהנות אוניות

הגיע שמו גם לכותרות העיתונות הבינ-לאומית אחרי שחולל סנסציה עולמית. אלא שאו לא עסק אדן גרץ במחקרים

מפורסמות ביותר בישראל. שמו התנוסס בכותרות, שימש נושא לוויכוחים ומרי לוקות. במשך מיספר ימים, בסוף 1952,

„אני רבי-החובל!“
אדן גרץ במדיהקפטן, על גשר הפיקוד של א/ק אברהם גרץ, אוניית אביו, לפני 23 שנה. בעת שהיה בן 24. הוא עמד אז במרכז של דראמה שהטעירה את העולם, כאשר הוציא את אונייתו מנמל ניו-יורק בניגוד לחוק, גרם למירדף של מישמר-החופים ומטוסי הצי אחריו.